

Téma 7.:

- **Rytířská epika a próza znovu a jinak**
  - Italské karlovsko-bretonské eposy:
    - Pulci, Boiardo, Ariosto, Tasso
  - Iberské rytířské romány vycházející z bretonské tradice, ale později autonomní
    - Tirant, Amadís, Quijote

Smíšení matiere de France a de Bretagne

- Původně nemyslitelné
  - Roland, Karel Veliký, Rinaldo (Renault)
  - Fonte di Merlino (v Karlovských Ardenách!), nápoj lásky, Fata Morgana
- Téma Orlandovy lásky již v *Entrée d'Espagne* (okolo 1320), Boiardo přichází s postavou Angeliky
  - po Lauře či Beatrici jiná hrdinka > vyzývavě svůdná, nezodpovědná, vrtošivá

imaginace

- Obrovská imaginace obou autorů pokračující v tradici artušovských románů a příběhů grálu
  - palác Faty Morgany pod hladinou jezera celý z křišťálu
  - Astolfova cesta na Měsíc apod.

spojovací článek se starší hrdinskoepickou literaturou

- v Itálii ranná gesta nebyla
  - Ale na severu (v oblasti jazykově GALOROMÁNSKÉ! Ačkoli benátština není galorom.) jakési samostatné, kreativní pokračování karlovske látky
  - Společná italština neexistuje, vzorem jazyka poezie je okcitanština, jazyka vyprávění/epiky/prózy francouzština
- *L'entrée d'Espagne* (okolo 1320)
  - Roland uražen Karlem odjíždí z boje do Orientu mezi muslimy, zažívá dobrodružství a mj. se zamiluje (novinka!)

franco-veneta

- *Prise de Pampelune*
  - Pokračuje po Entrée
- *Guerra d'Attila* (2. pol. 14. st.)
  - Autor znám, nedokončil
  - Na oslavu rodu Este (jako Orlandi)
  - **Spojuje karlovskou látku s bretaňskou**
  - Společně s pozdějším eposem *Morgante* od Pulciho > předstupněm zcela nového světa eposů *Orlando innamorato* a *Furioso* (konec 15. a 16.stol.)

Florencie - Ferrara

- Luigi Pulci: *il Morgante* (1472/1481)
  - komická parafráze anonymních skladeb *Orlando a Spagna in rima*
  - titulním hrdinou nikoli Roland, ale jeho zbrojnoš Morgante

Florencie - Ferrara

- Matteo Maria Boiardo: *Orlando innamorato* (1478/1483?) [text](#)
- Lodovico Ariosto: *Orlando furioso* (1504/1516...)

Orlando furioso

- zpěv 1 (oktávy 1-31)
  - úvod, vysvětlení zápletky, Angelika prchá před Rinaldem, Ferragú upustil přilbu do řeky, brání ji před Rinaldem, ale pak se spojí a na jednom koni se vydají za ní, pak se rozdělí, Ferragú zase přijede k řece a chce vylovit svou přilbu, ale zjeví se Argalia, jemuž přilba patřila předtím...

Orlando furioso

- zpěv 19 (oktávy 15-33-36)
  - zranění Medora, Angelika jej nalezne, s pomocí pastýře odveze do úkrytu, kde jej vyléčí, idyla lásky v pastoušce, iniciály
- zpěv 23 (oktávy 100-134-36)
  - Orlando se zblázní ze iniciál na stromech

Orlando furioso

- zpěv 33 (oktávy 126- 128)
  - U krále Ethiopie a vstup do podsvětí
- zpěv 34 (oktávy 54-67)
  - sv. Petr u brány zemského ráje, od 68 letí na Měsíc, 83 Rolandův (a svůj) rozum

Orlando furioso

- De Sanctis (Děj. it. lit, přel. V. Černý, s. 301):
“Zuření Rolandova a lásky
Ruggierovy jsou nikoliv episydy,
protože tu právě není děje jediného
a ústředního, ale důležitými částmi
tohoto nesmírného celku, který se
nazývá “rytířský svět”...

Orlando furioso

- De Sanctis (Děj. it. lit, přel. V. Černý, s. 301):
“A pěkný dej, když se jeho
nejdůležitější události odehrály mimo
Ariostovu báseň – ve skladbě
Boiardově, a když tu děj zajímá
básníka vůbec tak málo, že si na něj
vzpomene pouze, potřebuje-li příliš
rozptýlené nitky soustředit, a zas na
něj rád zapomene, a když pak děj
skoční, básík pokračuje dál bez
něho!”

Jiná linie vývoje

- Valencie (tzv. valencijská renesance)
  - Tirant lo Blanc (1460?, vyd. 1490)
- Španělsko
  - Amadís de Gaula (1508, dříve starší verze – tzv *Amadís primitivo*)
  - Palmerín de Oliva... (1511) a další...
  - Don Quijote de la Mancha (1605 a 1615) (jméno má znít jako rytířský pseudonym, ale je ironické> Pan Náhleník ze Lhoty)

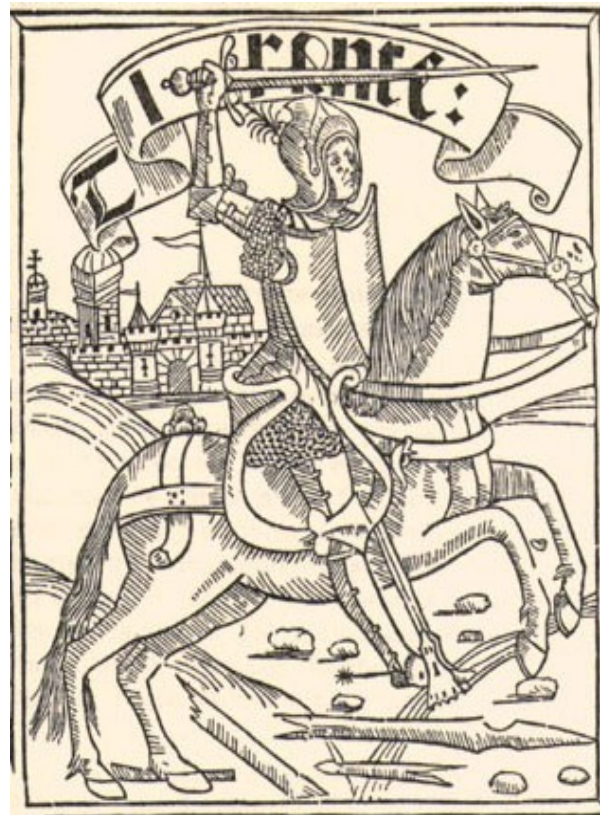

Rytířské romány

- Geneze

- Chrétienovské veršované “romány” s bretonskou tematikou >> jejich pozdější převod do prózy (tzv. Vulgáta, viz Pelán) >> na Iberském poloostrově vzniká > *Libro del caballero Zifar* (poč. 14. stol.), *Tirant lo Blanc*, *Amadís de Gaula* aj.
- *Amadís* se promění v bestseller své doby (např. Bernardo Tasso: *Amadigi*, fr. překlady jako učebnice kavalírství apod.)

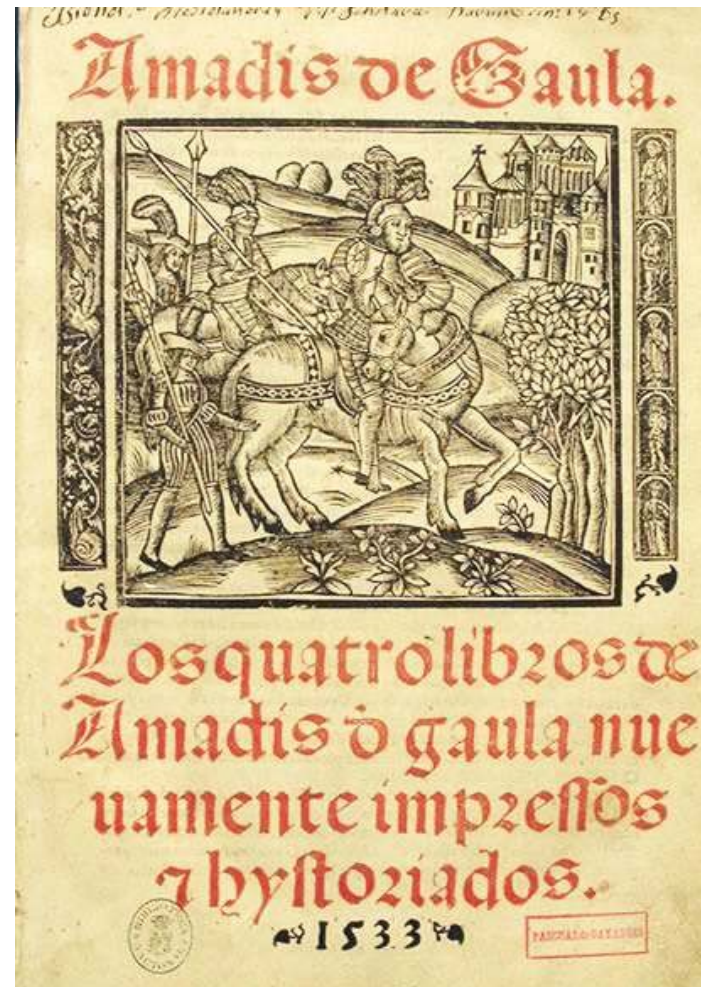
Tirant lo Blanc (1490)

¶ Los cinco libros del esforçado e invencible cauallero
Tirante el blanco de roca salada: Cauallero dela Ba-
rrrotera. El qual por su alta caualleria alcãço a ser prí-
cipe e cesar del imperio de grecia.

Amadís de Gaula (1508)

sus amigos: el mensajero que se partió pa

Charakteristiky

- První romány vycházejí z **bretonské látky** (Amadís je z Walesu, Tirant spojen s hrabětem z Warwicku), další jsou jejich potomci
- Epizodická (korálková) struktura děje
  - Děj románu tvořen mnohdy až stovkami za sebou jdoucích epizod
  - “román na cestě” > rytíř putuje za nějakým cílem a cestou se musí konforntovat s různými překážkami

Tirant lo Blanc

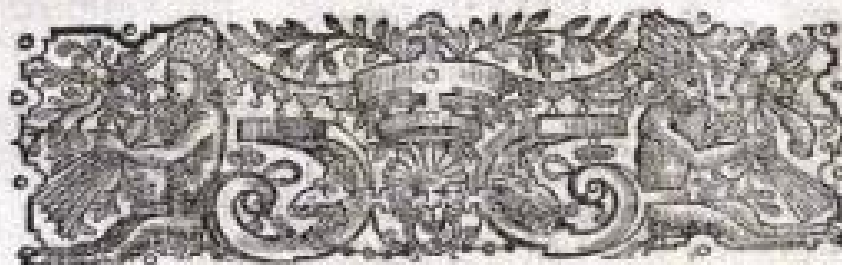
- Specifický rytířský román
  - hrdina nebojuje v tzv. combates singulares, nýbrž jako vojevůdce řídí vojsko
  - odehrává se v Byzanci, hrdinové cestují po Středmoří a Levantě > možno považovat I za částečně tzv. Byzantský román
- text kapitoly 157
- epizoda se zrcadlem (kapitola 127)

Don Quijote

- *El ingenioso hidalgo don Quijote de la Mancha* (1605, 2. část 1615)
  - čteme jako moderní text, moderní román, ale původní žánr je rytířský román - jeho parodie
  - “nejlepší rytířský román a zároveň parodie tohoto žánru” ???

soud nad knihami

PRIMERA PARTE
DEL INGENIOSO
hidalgo don Quixote de
la Mancha.

*Capitulo Primero. Que trata de la condi-
cion, y exercicio del famoso hidalgo don
Quixote de la Mancha.*

EN Vn lugar de la Mancha, de
cuyo nombre no quiero acordarme; no ha mucho tiempo
que viuia vn hidalgo de los de
lança en astillero, adarga anti-
gua, rocin flaco, y galgo corre-
dor. Vna olla de algo mas vaca
que carnero, salpicon las mas
noches, duelos y quebrantos los
Sabados, lantejas los Viernes, algun palomino de aña-
didura los Domingos; consumian las tres partes de su
hazienda. El resto della concluian, sayo de velarte,
calças de velludo para las fiestas, con sus pantoflos de

A lo

Kde studovat?

- CECCHI – SAPEGNO, *Storia della Letteratura Italiana*, sv. III a IV, Garzanti, 1970 (1965).
- ALBORG, *Historia de la literatura española*, sv. I, Gredos, 1986 (1966).
- POIRON, Daniel, *Précis de littérature française du Moyen Age*, PUF, 1983.
- *Putování za svatým grálem*. Přel. a studii napsal Jiří Pelán, Triáda, 2006.

*Ústav romanistiky
Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích*

kurz: Přehled vývoje románských literatur

rok: 2011/2012

přednáší: Josef Prokop

<http://uro.ff.jcu.cz>